

PRO
S V C C E S S I O N E
P R Æ R O G A T I V Æ P R I -
M I P R I N C I P I S , P E R L E G E M
Regni , Cardinali Borbonio delatæ,

C O N F U T A T I O E R R O R U M
*cuiusdam scripti, cui incognitus Author
titulum fecit,*

Aduertissement sur les lettres octroyees
à Monsieur le Cardinal de
Bourbon.

*Authore MATTHÆO ZAMPINO Re-
canatensi, I. V. Doct.*

3 + 4

A P A R I S ,

Chez Jean Parent, suyuant la permission à luy don-
nee par l'Authour, le 30. Nouembre 1588.

Conformemét a son Priuilege Imprimé
au liure de la Succession, dont
est question.

M. D. LXXXIX.

PRO

EVANGELIUM

IN PROPHETIA
ET LEGIBUS
SACRIS, QUAE IN
LIBRO SACRORUM
SCRIPTURARUM
CONTINENTUR

SECUNDUM
SACRORUM
SCRIPTURARUM
LIBRUM

ET
LEGIBUS
SACRIS

CONTINENTUR

LIBER

SECUNDUS
IN
EVANGELIUM
ET
LEGIBUS
SACRIS

LIBER

EXPLICATIO

ERRORVM CVIVS-

DAM SCRIPTI, CUI

incognitus Author ti-
tulum fecit.

*Aduertissement sur les lettres octroyees
à Monsieur le Cardinal de
Bourbon.*

Authore MATTHÆO ZAMPINO
Recanatensi, I. V. Doct.

M. D. LXXXIX.

EX LIBRIS

THE NEWBERRY LIBRARY

CHICAGO, ILL.

Case-1000-3500

F

39

326

158938

THE NEWBERRY LIBRARY

EX LIBRIS

EXPLICATIO ERRO-
RVM CVIVSDAM SCRIPTI,
*cui incognitus Author titu-
lum fecit,*

*Advertiffement sur les lettres octroyees à
Monsieur le Cardinal de Bourbon.*

Vix in lucem edita erat quæ-
stio de successione Præro-
gatiuæ Primi Principis Frá-
cię, cū nescio quo infausto
sydere, in ignoti cuiusdam docti cen-
suram impegit: is enim in ipsam decē
aut vndecim notas inussit, id que fecit
tam animosè & festinè, quàm incau-
tè, ita vt in totidem pluresue crassos
errores incurrerit. Quas notas, quos
ve errores, vt sit de illis cuiusque iudi-
cium, quo ipse ordine notauit, hic ip-

se subiicio.

Primo itaque notat, Quòd ego Franciæ vsus ignorans, super Regiis literis, in fauorem Cardinalis Borbonij emanatis, libellum scripsi.

Hic est error incurriæ, ego enim super literis non scripsi: nec in meis scriptis mentio aliqua fit de contentis in illis: de quo latius infra in primo capite.

Secundo notat, quòd ego volēs probare Cardinalis proximitatem ad Regem, non respectu Regis, sed Ducis Alençonij illam deduco.

Et hic est incurriæ error, Quia ego nolui probare proximitatem Cardinalis ad Regem, sed ad Ducem Alençonij: de quo in secundo capite.

Tertio notat, quòd incongruè facio Cardinalem Ducis Alençonij hæredē, Cum Rex solus sit hæres illius.

Errat hic duplici errore iuris, Primo,

quia in Prærogatiua Primi Principis nullus, præter Cardinalem potest esse Ducis hæres.

Errat secundo, quia Rex in dicta Prærogatiua hæres Ducis esse nõ potest: de quibus infra, tertio capite.

Notat quarto, quòd in consanguinitate probanda, numero gradus more canonistarum, & non legistarum ut debeo.

Hic etiam est error iuris, cum inter canonistas & legistas nulla sit in effectu differentia computandi: De quo latè, in quarto capite.

Quinto notat, Quòd in genealogia omiserim sanctum Ludouicum.

Hic error est aut crassæ oscitantix: aut ignorantix latini sermonis. Sanctus enim Ludouicus est in Genealogia scriptus literis sesquipedalibus: de quo infra, quinto capite.

Notat sexto, me allegare Vlpianũ

contra ipsius mentem, cū vocet plures agnatos, & non vnum solū, vt dico.

Hic est error malæ intelligentiæ. Prætor enim, qui gradatim vocat agnatos, non vocat simul omnes gradus, sed vnum gradū duntaxat: infrà, sexto capite.

Septimo notat, quòd dum loquor de successione Coronæ, facio Cardinalem Ducis Alenconij hæredem, & ad hoc multa comminiscitur.

Hic est incuriæ error, ego enim non loquor de successione coronæ: Sed rectè dico Cardinalem Ducis hæredem in Prærogatiua Primi Principis: infrà, in septimo capite.

Notat octauo, quia dico neminem alicuius hæredem esse posse, qui prius præsumptus hæresillus non fuerit.

Hic error iuris est, Ille enim, qui est post aditam hæreditatē hæres, antequam adeat est hæres præsumptus, &

non verus infrà capite octauo.

Notat nono, me dicere descendentem ab inhabili inhabilem esse.

Et hic error est vulgati iuris, nemo enim dat quod non habet: De quo, in nono capite.

Decimo notat, quòd ego volens Nauarrum excludere, do illi aditum ad Coronam.

Hic errat duplici errore, primo, malæ intelligentiæ. Quia ego duntaxat includere volui Cardinalem: Alios verò excludit lex Regia: Alter error est, quia cum ego de successione Coronæ non loquar, non possum alicui ad illam aditum dare: infrà in capite decimo.

Notatvndécimo, quòd dico Cardinalem hæredem, subdens quod esset hæres solius spei: & quòd hæreditas non est spes.

Et hic duplex est error, vnus incu-

riæ: Non enim ego dico Cardinalem esse in spe obtinendæ hæreditatis, sed dico illum verum heredem in Prærogatiua Primi Principis.

Alter est error iuris, quia licet hæreditas non sit spes, sed ius, spes nihilominus sepe continetur in illo iure: de quo, in capite vndecimo.

At veniamus ad latiùs explicandos errores: prius tamen aliqua de titulo operis, & de toto opere dicamus.

Titulum sui scripti fecit, *Aduertissement sur les lettres octroyees à Monsieur le Cardinal de Bourbon.*

At si titulus alicuius operis, vt Doctores omnes dicunt, consonans esse debet operi, certè titulus iste extraneus & impertinēs est, cum nec re, nec verbis, cū suo opere concordet: animaduersiones enim illius, seu potius notæ, non Regias literas, sed scripta mea petunt

tunt, quæ nec in literis sunt comprehensa, nec de illis verbum quidem vnum in literis reperitur. Quid verò in ipsis literis animaduertat vix videri potest, hoc vno excepto, quod Rex consulens Regno controuersiam illâ, quæ post ipsius mortem inter Cardinalem Borbonium, & Henricum Nauarrum, pro successione Coronæ, oriri potuisset, his literis terminauit: nempe (si ipse quod dicit intelligit) quod Rex Prærogatiuam Primi Principis non ex privilegio Cardinali concedit, illâ, utique à Regni lege habebat: sed afferendo Cardinalē sibi sanguine proximiorē, Prærogatiuâ ipsâ Cardinalis esse declarat: reliqua verò cum literis nihil habent commune, sed ad id tantum tendunt, ut mea dicta impugnēt, de quibus nulla mentio fit in literis.

Quid verò in toto suo opere ipse velit, quem finem habeat, quid tentet,

concludere non est facile, nisi vnum hoc, nempe vt mea dicta, quo iure, quæue iniuria laceret. Vult videri pro Cardinale scribere, & nihilominus pro ipso id vnum, & solum argumentum adducit, quod ipse in mea quæstione adduxi, & à *Tyræq.* in suo tract. de iure Primogenitorum, quæst. 40. arg. 2. adducitur pro patruo: At his rationibus, quæ ad istud eneruandum argumentum adducuntur, aut respondere omittit, aut ita frigide respondet, vt ex instituto ad causam perdendam, illius defensionem sumpsisse videatur: nec mirum, non enim pro Cardinale scribere, sed dicta mea impugnare satagebat. Vult haberi Nauarri oppugnator, & nihilominus rationes, quas pro Cardinale adduco, totis, quibus potest, viribus impugnat: quin & rationes meas pro Nauarro detorquere conatur, & ita se vbiq; variū ostendit, vt me in

illam opinionē trahat, quòd ipse nec
Cardinalem, nec Nauarrum, nec quē-
quā Borbonium, habere Regem velle
videatur: Quin & Hugonem Cape-
tum vix recipere videtur in Regem:
dicit enim de Nauarro loquens, pag.

16. *Imaginant estre luy seul plus fort
que tout le peuple, duquel depēd l'obeissan-
ce, & qui n'a moins de pouuoir de destituer
l'heritier d'Hue Capet, sil est indigne, qu'il
a eu de puissance d'instituer Roy ce Hue
Capet, qui n'estoit du sang, ny de la race des
Roys precedens.*

Doctus iste ignotus, postquam ali-
qua de priuilegiis Regiis dixisset, quò
tendebat properās, pag. 16. in fine, ait,
*Quelqu'un de ce temps, ne sachant, comme
estranger qu'il est, les façons de France, a
escript vn liuret sur les lettres du Roy, don-
nees en faueur de Monsieur le Cardinal.*

Extraneum me nominat, & hoc
nomē vbique inculcat, & qua de cau-

fa ignoro , cum ex meo libro amicus
meus, qui me in scio typis illum dedit,
nomen meū nō expunxerit, & potue-
rit ipse idē me proprio nomine indi-
care, vt ego ipsū suo nomine nomina-
rē, si in suo libro, suū nomē posuisset.

Autumo tamen me extraneum dice-
re vna de tribus causis; nempe, aut ad
detrahēdā meis dictis fidē: aut ad me
afficiendū iniuria: aū honoris ergō.

Si ad detrahendam fidem, quōd
possum suspicari, cum addat me rerū
Francorū ignarum: profiteor me nol-
le meis dictis aliam fidem adhiberi,
quā illam, quæ ita erit rationibus, &
authoritatibus munita, vt expugnari
minimè possit.

Si ad inferendam iniuriam, illā ad
animum non reuoco: volenti autem
non fit iniuria.

Si honoris ergō, gratias ago, mihi
enim esse Italum, & patria Recanatē-

sem, honori esse duco: & talem in meis scriptis, me semper sum professus.

Quod autem dicit, *ne sachant les façons de France*, credo velit dicere, quoquo modo id exprimat, me ignorare vsus, consuetudines, leges Franciæ: idque exprimit per verbum, *les façons*: Quamobrem non possum non dicere. quòd si ego, qui extraneus sum in hac quæstione tale verbum protulissè, exclamasset ipse, & iure quidem, me extraneè, & ineptè loqui: cum verbum hoc decentiùs ad vestiendi, viuendi, conuersandi, modos, nempe, *façon d'habiller, de viure, de conuerser*, quàm ad vsus, cõsuetudines, & leges, quibus Regni successiones regulantur, adaptari possit.

CAPVT. I.

Primũ dixi illum errasse in eo, quòd primo notat me scripsisse super literis Regiis. fol. 16. his verbis, *a escript vn li-*

*uret sur les lettres du Roy donnees en faueur
 de Monsieur le Cardinal. Potuissēt hæc,
 & alia suprà recitata notæ, sine respõ-
 sione dimitti: & profec̃dò amici om-
 nes, superuacua[m] responsionem om-
 nem esse dicentes, mihi consulebant,
 vt non responderem, & ego an respõ-
 derem ambigebã vtique, & ea de cau-
 sa, per multos dies, retinui penes me
 iam completam responsionem: Verũ
 cùm me legisse ineminerim: Respon-
 deas, ne ipse sibi sapiens esse videatur,
 suos ipsi errores, vt illos agnoscat, ape-
 riri tandẽ est satius mihi visum. Dico
 itaque illum errasse, cùm iam multò
 antè scripserim, quàm de ipsis literis
 cogitatum fuisset: annos quidem ante
 quatuordecim, cum exisset liber, cui
 est titulus Francogallia, & contentam
 in eo opinionem de successione, seu
 potius surrogatione Regũ non pro-
 bassem, & in Regno Franciæ semper*

aut de patre in filiū, aut in proximiorē
 agnatum fuisse successum ostendere
 decreuissem : & cum pro hoc meo in-
 stituto multa cumulassem , & librum
 typis dare cogitarem , habuissem etiā
 de eo imprimendo à Rege priuilegiū,
 quod sæpius impressum legi potest, e-
 uenit vt iustis de causis id facere differ-
 rem : Verū eniuerò cum post aliquot
 annos Frâciscus Valesius Dux Ande-
 gauensis è viuis decessisset , & illū sci-
 rem Primum Principē Franciæ fuisse,
 cœpi mecum menteuolere, ad quem
 morte illius, Primi Principis Præroga-
 tiua deuoluta esset, cūque meminif-
 sem hanc quæstionem quandoque à
 Carolo Magno inter suos filiū , & ne-
 potem decisam fuisse, tractatum, quē
 seposuerā, reassumens, super ipsa quæ-
 stione, ad emergentis facti speciem a-
 daptata, latè satis scripsi & cum ipsam
 quæstionem vnā cum integro ipso

tractatu in lucem dare decreuissem, & ut id quamprimum facerem amici vrgerent, dum cunctor, eorum vnus typis illam tradidit: & quoniam id eo fere tempore, aut non multum ante, fieri contigit, quam Regiæ literæ, quibus, grato animo, Rex certa priuilegia Cardinali Borbonio concesserit, emanarent, doctus iste ignotus errore ductus, me super literis ipsis scripsisse est perperam interpretatus: atque illis contradicere tam studiose affectauit, ut nisi fallor, nec mea scripta perlegere, nec quæ contra ipse scripsit, relegerè, præ festinatione curauerit: & ea dūtaxat oppugnauerit, quæ ipse me dixisse est commentatus.

Quæ quidem ita esse, & ipse Regiæ literæ, & scripta mea pro me testimonium dicunt: literæ enim datæ sunt Carnuti, die xvij. Augusti, publicatæ verò fuerunt in senatu Parisiensi, die

xxvi. eiusdē mensis: liber autem meus absolutus ex impressoris manibus exiit eadem die. 17. Augusti, qua litera Carnuti datae fuere: A deo ut, si vna & eadem die conceptus, scriptus, & editus fuisset, tamen non potuerit super literis Regiis script^o esse, nisi ego quid Rex facturus esset prophético spiritu prauiderim.

Præterea Priuilegia in literis comprehensa, quæ Rex Cardinali concedit, in fauorem meritorum, proximitatis, & beneuoli animi sui erga illum duo sunt: Vnum, ut in qualibet ciuitate, in qualibet vrbe, & loco quolibet Regni, possit ipse Cardinalis in qualibet arte artificem vnum creare. Alterum, ut domestici familiares ipsius Cardinalis iisdemmet priuilegiis, exemptionibus, & immunitatibus, vti, frui, gauderéque possint, quibus domestici familiares ipsius Regis vtun-

tur, fruuntur, ac gaudēt. idque totum est, quod in literis continetur: de quibus ne verbum quidem ex quaestione mea expresseris, etsi per diem integrū illam torculari subiectam teneas.

Rursus in quaestione duntaxat de successione Prærogatiuæ Primi Principis agitur, qua de re si literulam in Regiis literis inuenire potest doctus iste ignotus, fateor me errare, qui illū in hoc errasse affirmo.

CAPVT II.

Secundum dixi illius errorem, dum pag. 12. ait, *Et veut prouuer la proximité de luy, non avec nostre Roy, comme il deuroit faire: mais avec feu Monsieur le Duc d'Alençon frere de nostre Roy, disant que Monsieur le Cardinal est heritier de feu Monsieur le Duc, comme son plus proche parent.*

Taceo hic, quòd dum Ducem nominat, & semel, & pluries illum dicit,

Monsieur, oblitus credo, quòd soli illi competebat sine adiuncto dici, *Monseigneur*.

Si ego dico Cardinalé heredē Ducis, vt verè dico, certè debebā proximitatem probare ad Ducem, cuius dicebā Cardinalem hæredem esse, & non ad Regem, de quo nunquā sum locutus. At si proximitatem Cardinalis ad Regem probare voluissem, & illam probassem ex proximitate Cardinalis ad Ducem, certè probatio ista nulli notæ obnoxia fuisset: cum Dux germanus frater esset Regis, & in eodem gradu cum illo, ita vt probata proximitate Cardinalis ad Ducem, ad Regem etiā probata recto iure videretur. At miror doctum istum hanc probationis speciem notasse, & si ego ea usus fuifsem, cum ipsemet aut talem, aut similem in suis scriptis faciat. Dum enim Cardinalē Henrico Nauarro ad Re-

gem proximiorē probare vult, id ita probat, pag: 7. & 8. Or il est notoire que Monsieur le Cardinal de Bourbon estoit frere de feu Antoine Roy de Navarre, pere de Henry Roy de Navarre à present, cōsequēment plus proche de nostre Roy, d'autant que le frere est en mesme degré, que son frere. Il appert donc que Monsieur le Cardinal estant au mesme degré, que le pere du Roy de Navarre, & estāt tout certain que le pere est plus proche que le fils, pour ce que, quælibet persona facit gradum, il s'ensuit que le Roy de Navarre n'est point si proche en degré à nostre Roy, qu'estoit le défunct Roy de Navarre son pere, partant est necessaire cōclure que le nepueu n'est si proche que l'Oncle.

Si ergo ipse proximitatem Cardinalis ad Regem ex eo probat, quòd Antonius proximior Regi erat, quàm Henricus eius filius per vnum gradū, & quòd in eodemmet gradu est Car-

dinalis quo erat Antonius, & per cō-
 sequens proximior Regi, quàm Hen-
 ricus: & sic ex duorum fratrum eadē
 proximitate conficit argumentū suū:
 causam ab eo requiro quare ego simi-
 li argumento ex proximitate Franci-
 sci Regis fratris probare iure nō posse
 proximitatem Cardinalis ad Regem,
 cum Rex & Franciscus ita inter se fra-
 tres essent, vt inter se erant fratres An-
 tonius & Cardinalis. Veruntamen ad
 se excusandum causam hanc dare po-
 test, quòd animo contradicendi adeò
 tactus erat, vt dummodo contradice-
 ret, nec quid diceret, nec quid ipse di-
 xisset, aut esset dicturus, mente agita-
 ret. Et quod dico ita esse id probat,
 quòd cum vbique dicat, me dicere
 Cardinalem hæredem Regis, & non
 Ducis, hic nihilominus sui oblitus, di-
 cit me dicere Cardinalem hæredem
 Ducis.

CAPVT III.

Tertio errasse ipsum dixi, dum notat quòd incongruè facio Cardinalé Ducis Alenconij hæredé, in quæstione nostra, dicit enim ipse, pag. 17. disant que Monsieur le Cardinal est heritier de feu Monsieur le Duc, comme son proche parent. Mais il n'y a apparence en son dire, d'autât que ce n'est l'intèrion ny du Roy ny aussi de Monsieur le Cardinal. Car estant feu Monseigneur le Duc decedé cinq ans sont ou enuirõ, on n'ouyt iamais dire qu'autre que le Roy fust heritier de feu sò frere, que autre que sa Maisté recueillist les biès meubles ou immeubles. Et cum aliqua friuolè dixisset, subdit, pag. 18. d'alleguer doncques vn autre heritier, que son frere c'est vn abus.

At si probauero quod supra dixi, Regem in hac nostra quæstione nec fratris hæredé esse, nec esse posse, certè doctus iste, se lapsus fuisse, fateri, quã

uis erubescat, cogetur.

Aduertendū est tamen prius, quòd licet vbiq̄ue nominando Ducem Andegauensem, appellet illum *Mōsieur*, hic per errorem credo, *luy est eschappé*. de le dire, *Monseigneur*.

Nunc vt videamus an Rex in quaestione nostra possit esse Ducis fratris sui hæres: Quisue sit verus illius hæres: Videndum est, quid primo Principi, *ratione sua Prærogatinæ*, Primi Principis, competat.

Primo Principi competit, primo loco, præ cæteris post Regem in Regno honorari.

Secundo, dici absolutè, & sine adiuncto, *Monseigneur*, hæc duo iura, per se, satis nota sunt, & probatione non egent.

Tertio, ne cætera prosequar, cōpetit federe à dextris Regis, *Io. de Terra rub. in tract. 1. contra rebell. art. ij. concl. ij.* &

seqq. alleg. cap. 42. Genes. vbi dicit, quòd in conuiuio Iosephi sederunt eius fratres, primogenitus iuxta primogenita sua, & minimus iuxta etatem suam.

Atque vt nullum ex his dictis iuribus Regi competit, ita non potest in illis esse Ducis Aleconij heres.

Non illi competit primum, quia nò post aliquem alium, quisquis ille sit, in suo Regno, sed ante omnes honorari debet, cum omnis honor ab eo tanquam à fonte manet.

Neque illi competit dici, *Monseigneur, Sire*, enim est suum nomen, Maiestatisque propria est eius denominatio, nec inferiori nomine debet nominari.

Illud autem contra naturam est, vt possit ipsemet ad sui dexteram sedere.

Et quoniam nec omnia ea iura, nec eorum aliquid, sibi comptat, infirmiora enim sunt, quàm vt in Regem ipsum

ipsum conueniant, certè procul omni dubio est, quòd in illis Rex nec est, nec esse potest Ducis Andegauensis & Alenconij hæres: iura enim suprema, quæ Rex ipse habet, iure proprio habet, & non alio iure, quàm hæditario prædecessoris, & proximi præmorientis Regis.

Et cum non possit Rex huius Prærogatiuæ esse hæres, certè aut ipsa Prærogatiua euanescit, aut ab aliquo acquiritur: At quòd non euanescat, sed acquiratur, testes omnes esse possumus, qui vidimus, quòd uiuentibus Henrico ij. Rege, & Francisco Delphino, Carolus ix. illam non habebat, quòd-ve morte Patris, & assumptione fratris ad Regnum, illam acquisiuit: Quòd-que illam acquisierit Henricus iij. nūc Rex, cum Carolus fuisset ad Regnum assumptus: & cum deinde fuisset ad Regnum assumptus Henricus, vidi-

mus illam acquisiuisse Franciscū Ducem Alenconium: de cuius successione in nostra quæstione agitur: Acquiritur igitur: & cū ipsa Prærogatiua Regnum antecedit, & reguletur ideò eius successio ad instar successionis Regni, in quo à proximior, iure hereditario ab intestato, succeditur, ut virūmq; in primis verbis nostræ quæstionis, plenè probavi, certè acquiritur ipsa Prærogatiua, & in ea à proximior succeditur iure hæreditario ab intestato. Sed Duci proximior est Cardinalis Borbonius, ut quæstione probavi, & tu fateris, vir doctè, Cardinalis igitur Borbonius ab intestato succedit Duci, & velis nolis in ista Prærogatiua est Ducis Andegauensis legitimus hæres.

At bone Deus, quanta est veri vis atque virtus? perrupit enim in penetralia iudicij Docti istius, licet valde

caliginosa, & obnubilata : sed quid?
 nec permanere, nec se munire ibi po-
 tuit ità, vt à spiritu contradictionis in-
 de non illico extruderetur. Dicit enim
 ipse, pag. 18. *C'est abus aussi de dire que
 le Roy est son heritier quant aux meubles,
 & immeubles : mais non quant à la digni-
 té : hic vidit, & fugit, subdit enim con-
 uersus retrorsum, Il y a grande diffé-
 rence entre un heritier, & un successeur, il se
 peut bien faire qu'une dignité, qu'auoit feu
 Monsieur après son deces, ait esté donnée
 à un autre Prince, comme un gouuerne-
 ment, vne compagnie d'hommes d'armes,
 & autres offices : mais ce n'est heredité non
 plus que quand un Euesque est mort, & un
 autre subrogé en son lieu, c'est improprement
 parler, que le dire heritier comme il faict à la
 seconde page de son liure.*

Ne fateatur Cardinalem esse Ducis
 Alenconij in hac Prærogatiua hære-
 dem, dicit illum esse successorem, sed

longè differre successorem ab hærede, & adeò se tum exemplis incongruis, tum contradictionibus, se implicat, vt si ego quod ipse hic dicit scripsissè, id quod pag. 33. contra me exclamat, hic proclamare non desisteret, eisdem verbis, nempe, *C'est comme ce docte Docteur par son escript s'implique & se mesle comme vn oiseau, qui est à la glus.*

At audi amice Docte, tu dicis magnam esse differétiam inter successorem & hæredem, sed id ità esse minimè probas: & ego & rationibus, & authoritatib. probabo, eudè esse, in questione nostra, hæredem & successorè: verbū enim successio, de sui proprietate importat successionem hæreditariam ab intestato, *textus est, in l. quadam, §. is autem, tt. de edendo, not. in l. iij §. de illo, tt. pro socio, quas leges allegat Tyraq. in suo tract. de iure primog. q. 53. nu. 8. ubi formalibus verbis dicit, quòd verbū*

successione cōprehēdit tantū causam
 intestati : maximè quādo successio est
 legitima , vt in nostro casu , ita *Abb.*
cōs.ij. col.iiij. vers. nam verbum succeden-
di lib.ij. per l.i. & ibi not. C. de suis, & legi:
 & hinc legitimi tutores hi dicūtur, qui
 à lege vocantur ab intestato : testamē-
 tarij verò qui deputantur per testato-
 res, *tit. de legit. tutor: & tit. de testam. tuto.*

At tu instas exemplis, dicens, si cui
 datur moriētis Prouinciæ Regimen,
 si Præfectura catafractorum , addis
 episcopatum, illum non esse hæredē:
 cui dicto aquietesco, ac dum dicis illum
 esse successorem, te errare affirmo, nā
 ille non successor est, sed surrogatus,
 vt tu ipse dicis, *& vn autre subrogé en
 son lieu.* Et si quod dicis intelligis, iam
 scis , quòd qui surrogatur ab aliquo
 surrogatur , successor verò hæres est
 virtute legis, absque facto alicuius, ni-
 si proprio, in adeunda hæreditate. Sed

dicas rogo, quis Carolum. ix. Franci-
 sco: quis Henricum nunc Regem, in
 prærogatiua Primi Principis, surroga-
 uit Carolo: quis Franciscum Andega-
 uensē Henrico Regi surrogauit: quis
 Cardinalem Borbonium Andegaue-
 si: certè nullus, sed lege Regia succes-
 sere: Scio dicis, Borbonium Præroga-
 tiuam habuisse per literas Regias, sed
 iam ostēdi te in hoc errore lapsū: &
 Prærogatiuam in literis ne nominari
 quidem.

Non possum tacere, te hic, & alibi
 sæpius dicere Regem solum & in im-
 mobilibus, & in mobilibus, Ducis hæ-
 redem esse: & nihilominus id oblitus,
 dicis etiam quòd in mobilibus & ac-
 quisitis hæres Ducis est Regina illius
 mater, ita vt in illis Rex esse hæres ne-
 quaquam possit, non enim duo in so-
 lidum possunt existere: ne tamen im-
 ponere videar, pag. 34. hæc tua ver-

ba leguntur, postquam me visco implicatum dixeris. Il dict que Monsieur le Cardinal est heritier de feu Monsieur le Duc, à quoy s'opposera le Roy pour les propres, & la Royne sa mere pour les meubles, & acquests. nō enim se opponere posset, nisi esset heres.

Tædet me diutius in his immorari, sed me renitētem detinet, addit enim, pag. 19. Usant de ce mot d'heritier par plusieurs fois, en quoy il se foruoie, & faict tort au Roy, ne recognoissant ceste faueur de la main de sa Maiesté : mais par droit d'heredité, & de succession necessaire, laquelle si on accordoit, il ne seroit plus besoing de lettres patentes du Roy : la proximité le donneroit sans la permission du Roy.

Nullum incurritur erga Regē crimē, si Cardinalis quam non illi ex priuilegio Rex impertitur, sed lex Regni Prærogatiuam defert, legi acceptam refert : nec est in hoc priuilegio Regis

opus: idque Rex ostendit, qui ipsam Prærogatiuam Cardinali ex priuilegio non cōcedit, sed asserendo illum sibi proximiozem, illius Prærogatiuam esse apertè demonstrat: ea enim quæ de iure competunt, priuilegio non cōcedūtur: Cui si assentis, adhæres legi Regni, quæ hoc statuit, sin verò, vt cœpisti obsistis; à lege certè aberras: sed nōne tu ipse statim addis, *Il est bien vray que ce n'est pas le Roy, qui face qu'un Prince soit son proche, ou esloigné de parenté, c'est la nature seule, non autre chose.* Cū ex lege Regni proximior succedat Prærogatiuæ Primi Principis, certè natura quæ illum proximiozem facit, non sola, sed cum lege Regni, Prærogatiuæ, successionem defert: nec pro illo ideò Regis Priuilegium est necessariū. Et si Cardinalis priuilegia, quæ in literis contenta sunt, non habebat, in causa erat, quia illa ex se, Prærogatiuæ sepe dictæ

pe dictæ Primi Principis non competunt, nec sunt illi coniuncta: sed debēt priuilegio consequi.

Addit pag. 20. *On allegue que le feu Duc d'Alençon eut semblables lettres du temps du Roy François premier, comme estant le plus proche de son sang.* Allegatio hæc licet postea adducta fuerit à viro vnde quaque docto, & valde pertinēter, in libro nihilominus meo illam nec legit, nec reperire vnquam poterit, cū in illo non sit.

CAPVT IIII.

Quarto diximus ignotum istum Doctum errare, dum in describenda Genealogia descēdētium à sancto Ludouico, sic me notat, *Ce docteur en droict descript la genealogie des successeurs de saint Loys pour mōstrer la parenté qui est entre nostre Roy & Monsieur le Cardinal & parlant de la succession il conte les degrez à la façon des canonistes, non à la*

façon des legistes, toutefois le Pape Alexã-
 dre, in c. ad sedem. 35. q. 5. est d'accord que
 quand il est question d'heredité, il faut con-
 ter les degrez de consanguinité selon les Iu-
 risconsultes, & les legistes l'ont enseigné,
 & non selon les canons, & quand il est
 question des mariages c'est à suiure les cano-
 nistes, disant, *Quia hereditates nequeunt*
deferri, nisi de vna ad alteram personam,
idcirco curauit secularis Imperator in sin-
gulis personis, singulos perficere gradus,
quia verò nuptie sine duabus non valent
fieri personis, ideo sacri canones duas in vno
gradu constituere personas.

Hic re incidit in errorem superius
 ostensum: ego utique non ad Regem
 Cardinalis proximitatem, sed ad Du-
 cem Andegauensem probare volui.

Rursus errat in iure ipso, notans
 me, quem legum doctorem dicit, ex
 eo, quod computo gradus more ca-
 nonistarum, nõ autem more legista-

rū: Nota enim friuola satis est, & minus legitima: cū in effectu inter canonicitas, & legistas nulla sit in modo cōputandi differentia, vt Alexander ipse in d. c. ad sedem. 35. q. 5. quod tu allegas, his verbis declarat. *Utrāmque tamen computationem, si attentè ac subtiliter perspecta fuerit, idem sensisse, & eandem esse in eis sententiam, atque ad eundem terminum conuenire, manifestissimum erit. & propè finem eiusdem c. idem Alexander, licet ad aliud propositum, ait. Nec vlla in sensu existit diuersitas, quamuis in numero graduum varietas videatur. Quid ad hæc dicis vir docte, est ne idē Alexander, quem contra me adducis? Si igitur nulla est in effectu differentia in vtrūmque computandi morem, & possum ideò vt volo computare, quæ causa subest, vt contra me exclames, pag. 24. c'est donc chose estrange que ce docteur estrange n'a point voulu suiure la*

decision canonique en son arbre de consanguinité, & que estant question non de mariage: mais de succession & d'heredité: il a mis les degrez à la façon des canonistes.

Si fortè hoc mihi obiicis , quòd legis sum doctor vt dicis, cogis me vt dicam , etiam canonum me esse doctorem , & non cameralem , sed in doctorú amplo Collegio Senēsis vniuersitatis graduatú, quæ vna est ex nobilioribus Italiae vniuersitatibus: & cū vtroque more numerare possem , notari ex eo nō debeo , quod canonistarum morem elegerim: nō enim *leges dedignantur sacros canones imitari.*

Accedit, quòd cum illi, qui contra Cardinalem scribunt, more canonistarum computent gradus, ego qui meis rationibus rationes illorum cōfutare volebam , ne ex diuersa graduum computatione, aliquod daretur effugium, notari minimè debeo, si eo-

dem, quo illi, modo gradus computare elegi.

Atque vt magis tērrasse agnoscas, dic quæso, Doctē: quid in quæstione nostra commodi, aut incommodi affert aut canonistarū, aut legistarū graduum computatio? certē, aut fallor crassē, aut nullam dices: Nam si more legistarum computes, Cardinalis Borbonius est in xxi. gradu, Henricus verò Nauarrus est in xxij. Si autem cōputes secundum canonistas, Cardinalis est in x. in xi. Nauarrus: & sic quomodocunque computes, Cardinalis semper est per vnum gradum prior: & nulla insurgit differētia ex diuerso numerādi more, quo ad effectum: & hoc illud est quòd Alexander Pontifex dicit, & in quo tu ipse, me notando, erras.

Qui erras etiam in eo, quòd dicis Alexandrum statuisse, cum agitur de Hæ-

reditibus gradus, computandos esse more legistarum, more autem canonistarum, cū agitur de matrimoniis: quod, pace tua, liceat mihi dicere, hoc non dicit Alexander.

At Alexander, cum orta dubitatio esset ex diuersa computatione, & vellet ostendere differentiam non esse inter cōputationes ipsas, Primo causam reddit, cur Imperator in singulis personis singulos gradus perficere voluerit: nempe quia hæreditas non deferitur, nisi de vna ad alteram personam: sacri verò canones duas in vno gradu constituere personas, ea ratione moti, quòd nuptiæ sine duobus fieri nō possunt: Non igitur Pōtifex statuit, quòd ex diuersis rationibus diuersè computari gradus debeāt: sed causam reddit, cur ex rationibus diuersis diuersi sint modi computandi introducti: & addit, quòd si attentè perspiciantur, in

effectu inter se in nihilo differunt, hoc dicit Alexander, his verbis, quæ tu in tuum librum transportasti, & ego supra retuli: *Et in dicto c. quod allegas, idem rursus replicat, his verbis Vtraque enim computatio, sicut superius diximus, uno sine concluditur, namque duo gradus legales vnum gradum canonicum constituunt.*

At instas, recitans hæc Alexandri verba, *Vltra septem gradus nec consanguinitas inuenitur, nec nomina graduum reperiuntur, nec successio potest ampliùs prorogari.* eadem verba latina, gallica, vt ab omnibus intelligantur, sic facis: *C'est à dire, outre le septiesme degré à la façon des canons, il n'y a plus de consanguinité ou parenté, & n'y a plus de nom de degré, aussi n'y a plus de succession: ce septieme degré en canõ est par luy dict estre le dixiesme degré des legistes.*

Dicas mihi amice ignote? ad quem finem hanc Alexandri authoritatem

adducis, tanta cum diligentia, vt duplici lingua audiri illam volueris, certè in quæstiōe nostra, nil facit ad propositum : nisi velis forsan cōcludere, quòd nec Cardinalis, nec Nauarrus, nec aliquis alius de sanguine Regio, potest succedere, cum nullus adsit, qui per septem, & vltra, gradus ab Andegauenſe non distet. ignoro an hæc tua sit intentio, sed nimis scio, tua verba nihil aliud, quàm hoc dicere, & aculeū hūc in animos hominum immittere.

Verùm enim uerò, & quòd in hoc etiam erres, & quòd ita bona fide cum Alexandro, vt mecum agas, dum cogere vis illum dicere illud, quod minimè dixit, & minus fideliter illius latina verba in gallica trāsferes, ex tuis met verbis te ipsum prodis. Primò, dum dicis Alexandrum restringere successiones ad septimum gradum: At enim Alexander non de successioneibus hereditatum

reditatum, sed de consanguinitate impediēte matrimonia verba facit, & illa impedimenta ad septimum consanguinitatis gradū restringit: Quod an verum sit audi Alexandrum *in eodem c. quod tu allegas, in legibus siquidem ob nihil aliud ipsorum graduum mentio facta est, nisi ut hereditas vel successio ab vna ad alteram personā inter consanguineos deferatur: In canonibus verò ob hoc progenies computatur, ut apertè monstratur, vsque ad quotam generationem à consanguineorum sit nuptiis abstinendum. Ibi præscribitur, ut hereditas propinquis modo legitimo conferatur: hic verò ut ritè, & rectè, & canonicè inter fideles nuptiæ celebrentur.*

Hæc sunt Alexandri formalia verba, qui statim, illa verba subdit, quæ tu notasti, ut ostenderet causam, cur diuerso more canones, & leges, numerare statuerunt. Nec te decipiat quod

dicit Alexāder, vt tu in pag. 23. transtu-
 listi, nempe, vltra septem gradus nec con-
 sanguinitas inuenitur, nec nomina graduū
 reperiūtur, nec successio potest amplius pro-
 rogari. quæ verba tu sic gallica, minus
 bona fide fecisti. C'est à dire, outre le se-
 ptiesme degré à la façon des Canons, il n'y
 a plus de consanguinité ou parenté, & n'y
 plus de nom de degré, aussi n'y a il plus de
 succession. Quia hæc omnia dicit Ale-
 xander, non ad impediēdas successio-
 nes vltra septimū gradū, sed ad tollen-
 da, vt diximus, impedimenta nuptia-
 rum: nec dicit vltra septimū gradū cō-
 sanguinitatem non esse, sed dicit illam
 non inueniri: nec dicit vltra septimum
 non esse gradus, sed dixit non reperiri
 graduum nomina: nec dicit non posse
 propagari successiones hæreditatum:
 sed dixit prorogari non posse succes-
 sionem consanguinitatis ad impediē-
 da matrimonia. Et quòd hic sit genui-

nus sensus verborum Alexádrí, quem tu Docte, præ festinatione adire non potuisti, audi ipsummet Alexandrú, in eodemmet c. ostendentem, errare illos, qui dicebant iure ciuili, consanguinitatem in sexto gradu terminari, dicit idque. *Justinianus nanque usque ad quem gradum consanguinitas ipsa perduret, in suis legibus non definiuit: canones vero ultra septimam nullam numerauerunt generationem.* Quod igitur ad leges attinet, dicit Pontifex Imperatorem in sexto gradu consanguinitatem non definiisse: Quòd vero ad canones, non dixit terminasse in septimo gradu, sed dixit ultra septimum non numerasse: & quòd Imperator non definiert, sic probat Pontifex, dum sequitur, *sexto quidem gradu terminato, in ipsis legibus subintulit Imperator, hætenus ostendisse sufficiat. quemadmodum gradus cognationis numerare debeamus, generat: quippe per-*

sona semper gradum adiecit, ecce in his bre-
uibus uerbis aperte ostenditur tales gradus,
quales isti computant, non tantum usque
ad sextum, uerum etiam ultra numerari
debere: quippe cum ultra sextum, ulteriores
gradus numerandos esse decernat. Vbi enim
ulteriores nominat gradus, aperte indicat
non sex tantum modo esse gradus, sed sex
finitis, adhuc alios numerandos, nec mirum,
cū in precedentibus ipse firmauerit. Impe-
rator. Et in decimo etiam gradu consanguini-
neos sibi inter se posse succedere: cum deci-
mum nominat, non esse tantummodo sex
luce clarius confitetur. Hæc ille. Aduerte
ignote, quanta cum diligentia, quot
rationibus Pötifex id confutat, quod
tu illius autoritate probasse te, credis.

Quod autem non dixerit ultra se-
ptimum gradum consanguinitatem
non esse, sed dixerit, non inueniri, id est
vix ob nimiam distantiam discerni
posse, audi ipsam, Nam in septem gradi-

bus, si canonicè, & usualiter numerentur, omnia propinquitatum nomina continentur, ultra quos, nec consanguinitas inuenitur, nec nomina graduum inueniuntur, nec successio potest amplius prorogari, nec memoriter ab aliquo generatio recordari.

Propinquitatū nomina sunt, Pater, filius, nepos, pronepos, abnepos, atnepos, trinepos, posteriores, & hæc in descendentibus, quæ nomina septē sunt distincta, & distinctos gradus faciunt, vltimum verò nomen confusum est, & non vnum solum, sed plures, & tot facit gradus, quot ipsi sunt posteriores: & hi omnes possunt in arbore, seu tabella graduum poni: & licet ob difficultatem & distantiam vix possit inter eos consanguinitas inueniri: nec distincta nomina graduum, ultra septimum, inueniantur: nec successio, ad impedienda matrimonia, amplius prorogetur: nec memoriter ab aliquo.

generatio possit recordari: nihilomi-
 nus, postquam possunt omnes in ar-
 bore, vel tabella poni, certè in om-
 nibus cōsanguinitas inest: nec possunt
 à parentela repelli. Ita dicit idem Pō-
 tifex Alexander, in eodem, quod allegasti
 capite, his verbis, Nam si ut ipsi fatētur, in
 illo sexto gradu consanguinitas finiretur,
 omnes personarum ramusculos, qui ultra
 illum gradum, in pictura arboris continen-
 tur velut superfluos oporteret detrūcari, sed
 quia omnes, qui in prædicta arboris pictura
 numerantur, ex una parentela consistunt,
 nunquam sine diminutione consanguinita-
 tis, à se poterunt separari: veluti non sine
 damno cuiusque personæ valent à proprio
 corpore manus, brachia, & pedes truncari.
 Si hæc, Doctè, legisses, & cōsiderasses,
 nunquam Alexandri authoritate di-
 xisses, ultra septimum gradum in hæ-
 reditatibus successionem non dari. Et
 At scio dicere potes, caput nimis pro-

lixum, & tædiosum erat, & ego, qui ad tua dicta censurâda properabam, illud nec perlegendi, nec legendi, nedum intelligendi, otium habui. Amice admitto : sed dicas, cur quæ ex ipso transcribis, bona fide non refers? dicis enim Alexandrum dicere, vt gallicè trāstulisti, *ce septiesme degré en canon est par luy dict estre le dixiesme degré des legistes.* At longè diuersum proponit Alexander, de gradibus loquens, his verbis. *Atque hoc modo de reliquis sentiendum est, vt qui secundum canones in sexto, vel septimo, secundum leges accipiantur in duodecimo, aut quartodecimo.*

Et quòd consanguinitas etiam in septimo gradu canonico non terminetur, nisi quo ad impediendas nuptias, clarè habetur ex verbis Alexandri, dicit enim, *In canonibus verò ob hoc progenies computatur, vt apertè monstratur, vsque ad quotam generationem à con-*

sanguineorum sit nuptiis' abstinendum.

Abstinēdum autem declarat vsque ad septimam, dum dicit, *in eod. c. Sed terminatur secundum canones in septimo gradu.* Cum terminetur septimus consanguineorum gradus, ad nuptias impediendas, sub nomine quotæ generationis, certè ultra generationem illam quotam, aliæ sunt generationes, quæ nuptias non impediunt. Nam si consanguinitas non fuisset, nisi vsque ad septimam generationem, & septima ipsa prohibetur, debebat certè aut sub nomine omnium generationum, aut sub nomine indefinito, & non sub nomine septimæ generationis, vt est terminatū, id determinari: sunt enim, ultra septem, plures consanguineorū generationes, & omnes gradatim succedunt, pro vt quisque est gradu proximior: Adeò vt hæc inter se conuertantur, est consanguineus, ergo succedit

dit: & succedit ergo est cōsanguineus.

Ita arguit ipse Alexander, *in eod. c.*

Neque enim sibi succederent, nisi inter se parentela vinculo tenerentur, succedunt autem inter se, Justiniano teste, in decimo gradu, consanguinei igitur sunt, qui sibi succedunt. Quid ad hæc dicis Docte ignote, nōne errorem agnoscis tuū?

CAP. V.

Dixi quinto loco errasse, dum notat me, in arbore Genealogiæ oblitum esse Sancti Ludouici, his verbis, pag. 24. *Et si en sa description il a oublié d'y mettre le Roy saint Louys, qui est le chef des deux familles, qui sont de Vallois, & de Bourbö, estant le lien, qui les ioint ensemble, comme la pierre angulaire les deux parois.*

In quo ego fateor, me ignorare, an ipse errauerit, an ego delirem, cum in suo libro lego ipsum ita dixisse: *Quare consului ne dum quinquies, sed decies, & quinquagies amicos, ostenso*

illis eius libro, nunquid Sic esset in eo scriptum. Non potest impressoris erratum esse, cum verba ipsa paginam contineant: Non mihi verisimile videbatur, ipsum, adhibitis saltem ocularibus, non vidisse in meo libro sic extare, & magnis literis, *Sanctus Ludouicus Capeumgius*: Nec etiam mihi verisimile videbatur ipsum nescire latinè, cum sæpius in sua animaduersione latinè scribat: quin et si latinè nō intelligeret, videbam eum legere potuisse in versione Gallica, in qua sic scriptus est, *sainct Louys Roy de France, de l'estoc, & ligne des Capets*. Sed tandem cum amici me securum redderēt ita in suo libro scriptum esse, vt ego retuli, cogor dicere, ipsum errasse, & nimis supinè, dum sic contra me exclamat: *iamais Jurisconsulte n'eust fait vne cōsanguinité sans y mettre la tige, & la source des parentez del'vn, & de l'autre.*

Sexto illum errare affirmavi, dum his verbis, notat me allegare Vlpianū contra ipsius mentem, *Ce docteur estrange ou estrange à la troisieme page de son liure, interprete Vlpian contre son intention, il dict, liberos non omnes simul vocat Prætor, sed gradatim: Il conclud parla, que tous ceus, qui sont en un mesme degre ne sont appellez à la Couronne, mais l'un apres l'autre: Mais Vlpian entēd, liberorū appellatione veniunt nepotes, pronepotes, & cæteri descendentes. Si donc un homme meurt laissant des fils, des arriere fils, & enfans des arriere fils, ils ne viendrōt pas tous ensemble à la successiō mais premieremēt les fils, en defaut des fils, les arriere fils & puis en deffaillāt les arrierefils, y viēdrōt leurs enfans par ordre de nature: Car le droict civil appelle tous les freres, & les seurs ensemble, Vlpia dit gradatim admittūtur cogniti, ut qui sunt primo gradu omnes simul admit-*

tantur. Fl ne dit point, vnus, Sed omnes.

Incognitus iste, vt se verè doctum ostendet, notat me, quòd Vlpianum contra ipsius mentem allegem: & vt hoc demonstrat, Vlpianum interpretatur, & multū se inuoluit, ca tandem id quod dixi concludit, illud non intelligens ipse, aut fallor.

Verūm antequam id ostendā, desidero ab eo scire causam, quare ipse ad successionem Coronæ vbique verba cōuertat, cum ego de successione Coronæ verbum nullum faciā, nec, Deo iuuante, meis diebus, continget vt de successione Coronæ tractandum sit.

Vellem ab eo rursus scire; quid ad quæstionem nostram facit quod dicit, Sus ciuile & fratres, & sorores infimul appellari ad successionem, qua de re in meo libro ne syllaba quidem?

Pro tua nota, credo scis, cūm sis doctus, & Vlpianum interpreteris, quòd

leges non semper ad literam id probant, ad quod allegantur. Sed quãdoque probant ducto arg. à simili quãdoque à contrario sensu, quãdoque à ratione sui, & aliis variis modis: Dic igitur hoc modo, lex ciuilis, quæ omnes agnatos gradatim vocat, cum agnatorum plures sint gradus (vt tu ipse declarasti) licet omnes vocet, qui sunt in vno gradu, non tamen omnes vocat simul, qui sunt in omnibus gradibus, sed illos tantum vocat, qui sunt in gradu proximiores, & videbis consequi, quod lex ciuilis vocat vnũ gradum duntaxat, & non omnes simul gradus, hoc tu tuis declarationib⁹ dixisti, hoc dicit Vlpianus, hoc dicit Iustinianus, Imperator, *instit. de leg. agnat. successionem, in. S. Si plures, ait enim, si plures sunt gradus agnatorum, apertè lex xij. tabularum proximum vocat. Proximum nempe gradum: Et me deinde sic ar-*

gumentari comperies, si rectè ratio-
cineris: Vt lex ciuilis, quæ vocat om-
nes gradus agnatorum, non vocat om-
nes gradus simul, sed vnum dunta-
xat proximiorē, ita lex Regia, quæ
ad Primi Principis Prærogatiuam vo-
cat omnes agnatos, non omnes simul
vocat, sed vnum illum duntaxat, qui
proximior est: hoc igitur est, quod
ego concludo, & non id, quod tu in-
fultè me concludere, sic dicis. *Il con-*
clud par là, que tous ceux qui sont en un
mesme degré, ne sont appellez a la Courone:
mais l'un apres l'autre, hæc conclusio,
quæ nihil concludit, non mea, sed
tua est conclusio.

CAP. VII.

Septimum dixi te incurrisse in er-
rorem, notâdo me, quod dicam Car-
dinalem Ducis Alenconij hæredem,
cum tamē loquar de successione Co-
ronæ, ita dicens, pag. 26. *Et parlant cest*

*auteur de la successiõ de la Courone, il faict
 Monsieur le Cardinal heritier de feu
 Monsieur le Duc d'Alençon, lequel n'a-
 uoit heritier que le Roy son frere, & faict
 par imagination que Monsieur le Duc aye
 succedé au Roy ne l'ayant suruescu: toute-
 fois contre les preceptes de droict, & pour
 monstrer la parenté, qui est entre nostre
 Roy, & Monsieur le Cardinal, puis qu'il
 est question de succession, non de mariage,
 nous ferons les degrez à la façon des Iurif-
 consultes, non des Canonistes.*

*Iam sæpius dixi, me asseruisse Car-
 dinalem Ducis Alenconij hæredem
 in Prærogatiua Primi Principis, &
 non in successione Coronæ, de qua
 ego loqui nec debui, nec sum locutus:
 & non fuit propterea opus, vt imagi-
 nationes illas conciperem, à quibus
 doctus iste est tractus in errorem, quis
 enim, eo excepto, dixisset me facere
 Cardinalem hæredem Coronæ, tan-*

quam heredē Andegauensis, eo quod Andegauensis mortuus, hæres sit Regis uiuentis? At audi conclusionem, postquam hæc dixisset subiungit, & *pour monstrier la parenté, & quæ sequuntur, ne repetantur, cum sint s. immediatè posita, nous ferons les degrez, à la façon des Iuriscōsultes, non des Canonistes.* Septuagenarius Xanthippes simili nubam, ni hæc conclusio distet à præcedentibus in decimo quinto gradu, adeò vt, & si Canonistarum more gradus computentur, nihil tamen inter se, aut consanguinitatis, aut conuenientix habeant: & possint ideò matrimonio coniungi.

CAP. VIII.

Octauo errauit, dum notat me malè dixisse, neminem alicui heredem esse posse, qui prius præsumptus hæres illius non fuerit, dicit utique pag. 27. *ce Docteur en droict en ses maximes tient*

*tiēt que personne ne peut estre heritier d'un
 defunct, qu'auparavant il n'ayt esté son
 prescriptif heritier. Dixi hoc certè, & est
 verum: qui enim alicui proximior est,
 illius, si moriatur heres est, quia lex
 defert illi hæreditatē, est igitur, dum
 ille viuit, illius præsumptus heres: he-
 res nempè à lege designatus. At videamus
 quæ ipse obiicit, dicens, *ea. pag.*
Je luy demanderois volontiers s'il fust es-
cheu que Monsieur le Cardinal fust mort
à l'instant que feu Monsieur frere du Roy
mourut, sçauoir qui eust esté heritier de
Monsieur, car nul autre, à son dire, n'estoit
son heritier que Monsieur le Cardinal, il
fust donc decedé sans heritier. Subtile cer-
tè quæsitū. Qui proximior Duci fuisset
ille successisset, & fuisset Ducis he-
res, Cardinalis enim, nisi viuens, illius
aut præsumptus heres, aut heres, esse
non poterat. Video hoc responsum il-
*li non satisfacere: subdit enim, pag. 27.**

ce mot de *presumptif heritier* n'est point legitime: car il n'y a heritiers aucuns d'un homme viuant. S. Paul dit que le testament se confirme par mort, aussi faict l'heredité, qui est vne succession à un homme mort, c'est donc abusiuement parler d'heritier *presumptif*, il vaudroit mieux l'appeller *esperant d'heriter*, où attendant l'heritage, & la mort de quelqu'un.

Dūbito an serio loquatur, sed multo magis, Francus ne sit, an extraneus, dicit enim verbum, *presumptum heredem legitimum non esse*, cum nihilominus in consuetudinibus Franciæ verbum *presumptif*, passim legatur, in *consuet. Blesensi, tit. des successions, art. 168.* In *Pictauesi, tit. des donatiōs, art. 215. & 216.* in *Engolismensi, tit. des testamens, art. 115.* in *Sanctonensi, tit. des testamens, ar. 85.* in *Cenomanensi, tit. des successions, art. 262. & art. 287. ne plures adducam.* At, subdit ipse. Pauli testimonio, nul-

lus hominis viuentis hæres esse potest, nec ex testamento, nec ab intestato. Sed amice ignote, quis vnquam hoc dixit? sed tu erras, quia inter hæredem, & præsumptum hæredem, differentiam non constituis, vt debes: hæres vtique nõ nisi defuncti hæres esse potest: præsumptus verò hæres potest esse & viui, & defuncti: viui dum illius est proximior, & lex, si superuiuit, vocat illum, primo loco, ad hereditatem: mortui dum non adit hereditatem sibi à lege delatam: potest enim illam repudiare. Sed dicistu, verbum præsumptum non est legitimum & quòd melius diceretur sperans hereditatē, aut expectans bona, & mortem alicuius. Nisi multa impertinentia dixisses, certè dicerem te hæc ironicè dicere, & non seriò. Et vtcunque sit, scire debes, quòd vt quis sit præsumptus hæres, non pendet, aut prouenit ab ani-

mo ipsius, aut desiderio, sed ex virtute legis, quæ proximiorē vocat ad successiones, & sic præsumptus hæres, ex eo quod præsumptus hæres est, nec legē, nec aliquē offendit: cum possit esse præsumptus hæres, & nihilominus nō desiderare hæreditatem, & mortē illius, cuius est virtute legis hæres præsumptus: At quia spes in homine est, estque futuri boni expectatio: & ideò vix esse potest sine desiderio illius cōsequendi: certè qui, sub specie boni, ex morte alicuius sperat hæreditatē, desiderat mortem illius, & offendit Deū, legem, & proximiorē suum, cuius bona, & mortem desiderat. Et non est ideò, vt tu dicis, melius dicere, sperantem hæreditatē, quàm dicere præsumptū hæredē: hunc enim lex authorat illū reprobat, & pro nihilo habet illius desiderium: spes enim hereditatis ex cognatione deuoluendæ neque legitima

est, neque considerabilis, & nil aliud per eam significatur, quàm actus voluntatis sperantis, ita dicit Bart. in l. 1. & l. fin. C. de pact. & latius in l. is potest, num. vi. quem alii ibi sequuntur, ff. de acquir. heredit.

At iste transiens ad tragicas historias, dicit, pag. 28. ie me souuiens d'une histoire que recite Iosephe en la prinse de Ierusalem, il dict qu'un soldat Romain estoit môté sur une gallerie du temple de la ville, en laquelle on auoit fait une trainee de poudres sulphurees, ou se mit le feu, ce soldat se voyant au desespoir, ne s'osoit precipiter du haut en bas, mais appelle un sien compagnõ luy disant qu'il l'instituoit son heritier, si quand il se ietteroit du hault en bas de ceste gallerie ce sien compagnõ le recueilloit entre ses bras, ce presumptif heritier se presente pour le recevoir, mais il fust escasé par la cheute du testateur, lequel suruesquit son heritier, & enterra celuy qui s'atendoit auoir ses biens, c'est peut estre le presumptif heri-

tier dont ce docteur entend parler.

Satis aptam tibi finxisti historiam, & quis sis quærere nō est necesse, quādoquidem loquela tua manifestum te facit.

Nec quiescens addit, *Mais il est certain que tous les parens d'un homme viuant sont presumptifs heritiers, non le plus proche seulement, d'autant qu'il peut eschoir que celuy qui est le plus proche meurt auant celuy à qui sont les biens, ou aduiendra que ce plus proche renoncera, & partant, successorio edicto Il peut eschoir que le dernier, & le plus esloigné de la parenté sera heritier, si tous les plus proches renoncent, pource qu'il n'est heritier qui ne veut.*

Si omnes consanguinei, eodem tēpore, vt doctus iste dicit, sunt alicuius presumpti hæredes, certè illo mortuo sunt omnes eodem tempore hæredes, sed hoc est falsum, quia lex duntaxat proximiozem vocat, non sunt igitur

omnes præsumpti hæredes, præsumptus enim ille est, vt dixim⁹, quẽ cum proximior sit, lex vocat ad hereditatẽ alicuius, cum illius morte locus erit hereditariæ successioni.

At dicit ipse potest esse vt proximior moriatur, potest esse vt renũtiet, & ne dum vnus, sed omnes, vltimo excepto, qui tunc erit hæres, ergo omnes sunt præsumpti hæredes. Falleris Doctẽ, quia nõ omnes eodem tempore: sed bene successiuè esse possunt præsumpti hæredes, & nunquam ideò eodem tempore erit nisi vnus: Cum vno decedente, vel renũtiantẽ, alter succedet, & eo ordine, quo successorium edictum, quod tu allegas, de gradibus disponit. Sed nescio an tu magis ridiculus sis, an ego, qui in illis immoror.

At audiamus aliam, quam ad hoc probandum, rationem adducit, dicẽs
pag. 30. ses maximes doncques ne seront

*trouuees. Vrayes, ny vray semblables, quād
il dit qu'aucun ne peut estre heritier, que
premierement il ne soit presumptif heritier,
ou il m'accordera que tous les parens habi-
les sont presumptifs heritiers.*

*Cōcedo tibi consanguineos habiles,
omnes esse præsumptos hæredes: con-
cede igitur mihi neminem esse hære-
dem, qui præsumptus hæres prius non
fuerit. Non potes hoc non facere, ami-
ce ignote, postquam alteram ex tuis
disiunctiuis positionibus tibi cōcessi:
nempe omnes cōsanguineos habiles,
id est, qui habiles sūt, esse præsumptos
hæredes, sed memineris supra conclu-
sum esse, habilem esse non posse, nisi
vnum, & vnus ideò solus, & nō plures,
eodem tempore, possunt esse præsum-
pti hæredes. Vt verò probet omnes es-
se præsumptos hæredes, *addit pag. 30.*
*Et qu'ainsi soit, si apres la mort de nostre
Roy il prenoit vne deuotion à Monsieur le
Cardinal**

Cardinal de quitter le monde, & se retirer en quelque Religio, le Roy n'auroit il point d'heritier, & si pendant que le pere du Roy de Nauarre uiuoit, le Roy fust decedé, & feu Monsieur le Duc eust fait profession de Capuchin, vous me confesserez, que le feu Roy de Nauarre estoit Roy par proximité. Car primus est, quem nemo precedit, id est capax succedendi: & qui pouuoit deuiner que feu Monsieur ne deust prendre l'habit de religion. Ne respondeas, ne efficiaris similis illi, dicit sapiens.

CAPVT IX.

Nono dixi Doctum istum errasse, dum notat me malè dixisse descendem ab inhabili inhabilem esse, pag. 31. Il dict puis apres, que le feu Roy de Nauarre estoit inhabile de succeder à nostre Roy, pendant que uiuoit feu Monsieur le Duc, & fait un argument, celuy qui estoit inhabile à succeder, ne peut auoir des enfans habiles à succeder: par ceste raison le pere de

Monsieur le Cardinal n'a iamais esté habille à la Couronne non plus, que le feu Roy de Nauarre, il sensuiuroit donc que Monsieur le Cardinal ne peut estre habile, puis que il est nè d'un homme incapable.

Ut centies dixi, nunquam ego verba feci aut de Rege, aut de successione Coronæ, & nihilominus, ignote amice, tu me semper vis de Rege loqui, & vbiq; & ad propositum, & extra propositum, ad successionē Coronæ verba detorques, & si pateris, vt quid credam, dicam, prouerbiū recitabo Italicū, *la lingua va doue lo dente duole*: quòd est dicere, Currit linguavbi dens dolet. Sed ad tuam illā rationem, quā tam insulsē adducis, tu ipse respōdere potes, quòd pater Cardinalis erat in habilis, stantib⁹ tot Valesiis, qui in successione Prætogatiuę primi Principis, illum præcedebant, & excludebant, & non potuit idcō Cardinali filio habi-

litate illam, quam ipse non habebat, relinquere: *nemo enim dat quod non habet, vulgata lex ait.* Verùm Cardinalis filius, qui morte, Frãcisçi Andegauẽsis Prærogatiuã illam est cõsequutus, inuentus ideo est ad illam habilis, quia ij omnes Valesij, qui patrem suũ præcedebant, & excludebant, eo tempore decesserant, & nullus erat ipsi Duci Cardinale proximior, & Cardinalis igitur successit iure suo, & non repræsentatione patris, aut iure à patre sibi transmissio, & est habilitatẽ affecurus non à patre, qui illam nunquã habuit, sed à lege Regni, quæ Cardinali, vt proximiori, illam detulit.

CAPVT X.

Decimo erauit, & dupliciter, dicẽs me Nauarro ad coronã aditum dare, dum illũ excludere volo: At in ostendendo illius duplicem errorem, non insisto, tum quia superius in errorum

annotationibus de illis est satis dictū,
tum quia illas rationes, quæ expūgunt
illius inductiones, hīc aperire non est
nostri instituti.

CAPVT XI.

Vndecimum, & duplicem dixi esse
errorem: cū dicit me perperam dicere,
dum dico Cardinalem esse hæredem
Ducis, ait enim, pag. 34. *Il dit que Mon-*
sieur le Cardinal est heritier de feu Mon-
sieur le Duc, à quoy s'opposera le Roy pour
les propres, & la Royne sa mere pour les
meubles & acquests & puis il dit, que Mō-
sieur le Duc estoit presūptif heritier du Roy-
aume, tellement que Monsieur le Cardinal
n'estant heritier des biens meubles, ou im-
meubles de feu Monsieur, il seroit seulemēt
heritier de sa presumption, c'est a dire du
vent, ou de l'esperāce, mais qui ouyt iamais
dire, qu'il y eust vn heritier de l'esperance,
& de la presūptiō? Ne tuis insulsiatib⁹,
ignote Docte, diutius me detineas, cū
superius ostensum sit, te in illis ne dum

errare, sed à ratione penitus aberrare:
 Agnosce rogo Cardinalem non im-
 mobilium, non mobilium rerum, hæ-
 redem Ducis esse, sed illius hæredem
 in iure prærogatiuæ Primi Principis
 Franciæ, quod tu tuis vanitatibus, &
 vaftris detorsionibus ab illo auferre de-
 sudas: sed disrumparis licet, Prærogati-
 uam illâ, illiusque ius, lege Regni ha-
 bet. At mente commotus stare nõ po-
 tes, *sed addis, pag. 35. Mais sans toucher*
les points qu'a entamé ce docteur étranger,
Il y auoit assez de raisons pour monstrier
que Monsieur le Cardinal estoit le pre-
mier Prince du sang, & que sil suruit le
Roy, il doit estre declaré son heritier à la
Couronne: non le rendre heritier de feu
Monsieur, qui ne fust iamais heritier du
Roy, que par esperance, ou par fantasie. Et
si multe, vt dicis, ad sint rations, qui-
bus probari potest Cardinalem Pri-
imum Principem esse, & si Regi super-

uiuít , illius Coronæ esse hæredem,
 tu nihilominus illas adducere cauisti:
 & illas ego adducere non debui: quo-
 niam de successione Coronæ dicere
 non fuit meum institutú: sed tuis votis
 tuis dieb⁹, Dei bonitas nõ annuet, vt de
 illa tractare, pro tuo desiderio possis,
 vt tuis dicendi modis, tuis inuolutio-
 nibus, nihil magis appetere vbique te
 ipsum prodis: & iniuria memoriam
 optimi Principis Ducis Andegauen-
 sis afficis, dum Coronam affectasse in-
 sinuas: talem enim spem & diuina, &
 ciuili lege improbatam esse, superiùs
 fatis deduxi.

Tandem Doctus iste, vt se vndique
 doctum ostentet, finxit me dixisse
 hæreditatem esse successione in spem
 defuncti, & id inde acriter reprehē-
 dit, dicit enim pag. 35. *On dit, hæreditas
 est successio in bona defuncti, ie n'ay iamais
 leu, que se soit successio in spem defuncti.*

Tu, vt ais, nunquã legisti hæreditatē

successione esse in spem defuncti, sed
 oblitus es dicere, præterquam in libro
 meo. sed credo, id tacuisti, cōscientia
 tactus, quia ego id nunquā dixi, & ni-
 hilominus apud Imperatorē, in §. in
 conditionali, instit. de verb. obligat. &
 in l. fin. C. de pactis, legere potuisti, ius
 hereditatis spem etiā cōprehendere,
 licet tu id ante nō legisses. Sed nō pos-
 sum tacere te in eo errare, quod dicis
 hæreditatē *Successionem esse in bona*: lex
 enī dicit, *Successionē in ius defūcti*. Et ius,
 & bona nō parū, inter se differūt, quin-
 imo verbum bona, ad hereditatē non
 adaptatur, ita *Bart. in d. l. fin. vers. nā pro-*
mittēs, C. d. pactis. at hoc trāseat cū aliis.

Dicis in vltimis tuis verbis, claudēs
 librum. *Et pource ce Docteur se fust bien*
passé d'entrer es questions si ardues, pour en
sortir si mal à son hōneur: ce que nous disons
n'est pour deroguer aucunement au droit de
Monsieur le Cardinal: mais pour obuier

à ceux qui se moqueront de ce Docteur, lequel soustenant une bonne cause si mal qu'il fait, empire de beaucoup la cause, & faict tort à ce bon Prince.

Iam iam stomachari cœperam, atq; ad iram me totum vertebam: cum legerem me, vt honoris desertoré, notari: darique gēribus in derisum, quòd causam tam arduã, tam illustrem, tam bonam assumere præsumpsissem, & illam tam insipidè, tã malè defendissem. At cum viderim te, ignote Doctē, & meam assumpsisse protectionem, & quæstionis patrociniũ, atque illam rationum tuarum acumine restauratã, itã muniuisse, vt quãuis rationes illas, in tuo pectore, vnã cũ tuo nomine, absconditas retineas, nihilominus à quoquã expugnari minimè vnquã possit: deferbuit ira, & beneficentiæ tuæ gratias supplex ago.

FINIS.

